

Questio tertia

Qualitates elementa habent aliquas in extremo tunc per ipsa non possent alia per tactum cognosci.

Sed hoc non saluat quin aqua pura possit esse calida quia potest poni super ignem. Item per aquam calidissimam possumus per tactum sentire corpus durum.

Sed dices per aquam calidissimam non possumus scire si illud corpus durum sit calidum. Sed hoc dimisso.

Dicendum est quod elementa possunt dupliciter considerari uno modo secundum qualitates activas et passivas et sic contrariantur ad invicem. et se invicem immutant in suis extremis. Alio modo secundum formas quas consequuntur ex impressione corporis celestis unde elementum quod est propinquius celo plus habet de forma. Et quia ad formam pertinet pertinere. Ideo corpus superius continet inferius sicut locus locatum. Non ergo vnum est locus alterius propter qualitates activas. Sed queris An aqua pura possit esse dulcis. Videtur quod sic ex San. Tho. in 2. di. 14. ar. 5. ad. 5. ubi dicit quod talis est in profundo pelagi quia aristoteles dicit in libro de animalibus quod piscis qui dicitur malarie invenitur valde magnus in pelago ubi sunt aque dulces. Tunc respondetur ad dubium quod tangibile sentitur per aquam vel aere modice qualitatis quia habent qualitates tangibiles parum sensibiles et statim mutantur per aliud tangibile ab extremis qualitatibus et sic non impediunt sensationem tactus. Ex his patet quod secundum philosophum non sunt duo corpora dura se tangunt.

Contra hec arguitur. Auditus est tantum unus sensus. et tamen non est tantum unus contrarietas quia est gravis et acuti lenitatis et asperitatis.

Fortis dicitur cum philosopho quod ista habent aliquod commune subiectum scilicet sonum sub cuius ratione formaliter immutantur auditum. Secus autem est de qualitatibus tangibilibus. Contra qualitates tangibiles habent unum subiectum commune scilicet quantitatem. Fortis dicitur quod qualitas non est subiectum capiendi subiectum proprie habere sed bene est subiectum inhesionis. Contra qualitates tangibiles sunt in eodem predicamento quod conveniunt in genere. Fortis dicitur quod non conveniunt in genere proximo. Contra hoc complexum qualitas tangibilis est genus proximum ad quatuor qualitates. sicut sonus ad omnes sonos unde S. Tho. 1. parte. q. 78. ar. 3. ad. 3. dicit quod omnes ille contrarietates et singule conveniunt in uno genere proximo licet immutato et in q. de anima ar. 13. ad. 17. tactus simpliciter est unus sensus propter unum modum immutandi. Item inter qualitatem que est genus et istas quatuor qualitates non sunt infinita genera ergo habent aliquod genus proximum.

Secundo inest unum organum tactus. quod est extensum per totum corpus perindeque retis. Sed diversi sensus habent diversa organa ergo sensus tactus realiter est tantum unus. Item accidens multiplicatur ad multiplicationem suorum subiectorum scilicet subiectum tactus est tantum unum scilicet predictus nervus et isto modo probatum est quod caro non est organum tactus igitur.

Tertio plus conveniunt qualitates tangibiles quod lux celi et color quia illa lux est incorruptibilis et tamen pertinetur sub unico sensu scilicet visu. Si dicatur quod lux et color plus conveniunt quia lumen est formale coloris. Sed contra quia lux et color specie differunt.

Quarto si essent duo sensus tactus propter duas contrarietates primas ergo oportet ponere plus

Articulus quartus

res quia delectatio sentitur per tactum in fricando et similiter verberatio et pruritus pedum. Item durum et molle. Sed tunc est dubium an seclusa qualitate prima sentirem hoc esse durum et an tactus possit percipere saporem sicut durum et ex hoc sciretur an gustus est tactus. Item caliditas et frigiditas sentiuntur ab uno sensu quia conveniunt in ratione tangibilis sed in hoc etiam conveniunt omnes qualitates.

Quinto arguitur quod caro non est medium tactus scilicet organum quia tactus fit propter bonam complexionem reductam ad medium id dispositio carnis est magis reducta ad medium quam dispositio nervi quia nervi et ossa magis accedunt ad siccitatem et supra dictum est quod molles carne sunt apte mente.

Sexto autem ad idem caro est organum animalis ergo habet aliquem sensum. Item si quis ledatur in carne hoc sentit ergo in carne est sensus. Item in qualibet parte animalis est tactus et per consequens organum eius scilicet non ubique est nervus igitur. Item caro tangit lapidem quia potest sibi priguari. Et eodem modo argueretur quod quis potest tangere celum si sit in celo: Forte pcedis contra nichil sentiretur per tactum nisi haberet qualitatem tangibilem scilicet caliditatem frigiditatem humiditatem vel siccitatem. Item aristoteles in 2. de partibus animalium dicit carnem esse organum tactus.

Septimo arguitur quod iter tangens et tactum non semper cadit medium quia illa se tangunt quorum ultima sunt simul ex 5. phi. Item quoniam quis scindit sibi nervum tunc inter gladium et nervum nichil mediat.

Octavo arguitur ad idem secluso aere et aqua vel fortes posset tangere lapidem vel non: si secundum ergo medium extraneum non est necessarium nec primum quia hoc videtur absurdum. Item sentimus aquam per tactum et tamen tunc nichil mediat. Item quando fortes tangit lapidem stans supra ipsum vel mediat aer vel non. si primum quero quare non descendit. Forte dicitur quod aer qui est inter pedes et lapidem resistit. Contra quoniam plus aeris mediat tunc non impediatur descensus fortis ergo nec modo. Item quando fortes tangit aliquod acutum tunc non mediat aer alias fortes non lederetur.

Nono arguitur quod corpora dura possunt se tangere quia duo celi se tangunt nec aliquid mediat.

Item corpus sphericum tangit corpus planum secundum geometriam. Item ponatur lapis super aquam tunc patet quod nichil mediat deinde congelatur ipsa aqua tunc duo corpora dura sunt immediata vel arguas de plumbo prius liquefacto. Item nisi sic tunc non esset difficile extrahere stillum terreum a ligno quia inter ipsum et lignum semper mediet aer vel aqua. Est etiam contra experientiam.

Decimo oportet movens esse simul cum moto. scilicet iter ea que sunt simul nichil mediat quoniam ergo movens et motum sunt corpora dura sequitur quod sunt simul. Forte dicitur quod movens secundum suam virtutem activam est simul cum moto vel quod movens proximum est simul cum moto. Sed contra philosophum hic ponit differentiam inter sensum tactus et alios sensus quia medium extraneum in visu auditu et olfactu se habet active pro quanto ipsum in mutatum a sensibili immutat sensum. Sed medium extraneum